

N:o 16.

Ank. till Riksd. Kansli d. 6 Mars 1867, kl. 11 f. m.

*Andra Kammarens Tillfälliga Utskotts (N:o 2) Utlåtande N:o 2,
i anledning af motioner angående ändring af Kongl.
Förordningen den 11 Juli 1862 om ordnande af prester-
skapets löneinkomster.*

Uti motioner, N:is 209 och 277, som i Andra Kammaren blifvit väckta och till tillfälliga Utskottet N:o 2 öfverlemnade, hafva Herrar A. Andersson från Wermlands län och J. E. Johansson från Westmanlands län föreslagit åtskilliga ändringar i Kongl. Förordningen den 11 Juli 1862 angående allmänt ordnande af presterskapets inkomster; och såsom stöd derför är åberopadt att, genom godtyckligt förfarande af löneregleringsnämnderna vid uppgörande af löneförslagen, församlingarne blifvit ålagda högst betungande löneförhöjningar till presterskapet, utan afseende å den omständighet att, enligt kommunalförfattningen, presterskapet befriats från kommunala bestyr, som i stället öfverflyttats på kommunerna; hvarjemte särskildt anmärkts, dels att prestboställena merendels upptogos till alltför lågt värde, dels äfven att, enligt nämnda förordning, afgifterna till presterskapet skola bestämmas i persedlar att utgå efter medelmarkegångspris, fastän markegången ej sällan vore högre än det pris, som å afsättningsorterna, efter flera miles forsling, kunde betingas.

Utskottet föränlåtes till en början erinra, hurusom motionärernas framställningar synas antyda en nog ringa uppskattning af församlingarnes egna förfoganden till vinnande af ändamålsenligt ordnande af presterskapets löner, ehuru församlingarnes medverkan dertill är i 1862 års förordning förutsatt och påkallad. Sålunda stadgas att, då presterskapets löner i en församling skola regleras, församlingen först eger å kyrkostämma sjelf föreslå såväl aflöningsbeloppet som

dess fördelning. Regleringsnämnden bör derefter, för uppgörande af sitt förslag, sammanträda inom pastoratet, hvarvid en ledamot uti nämnden inväljes af församlingen; och, efter det förslaget blifvit upprättadt, afgifver församlingen deröfver sitt yttrande, innan detta förslag, åtföljdt af andre vederbörandes utlåtanden, varder understäldt Kongl. Maj:ts nådiga pröfning. I betraktande häraf lärer ock i alla de, på åtgärd af regleringsnämnden beroende frågor, som i förevarande motioner, på sätt här nedan skall omförmålas, äro berörda, utväg icke saknas för församlingarne att göra ett, på författningen grundadt, rättvist anspråk gällande. Om det ändock syntes kunna understundom inträffa, att den slutliga lönereregleringen i ett eller annat fall gäfve anledning till någon å församlingens sida befogad erinran, torde likväl de olägenheter, som i detta hänseende kunde äfventyras, icke blifva förebyggda medelst de redaktionsförändringar i 1862 års förordning, som af motionärerne föreslagits, och för hvilka Utskottet nu går att redogöra.

Af Herr Andersson är hemställt, att Riksdagen ville besluta sådan ändring i omförmålda förordning *att, vid uppgörande af lönekonventioner, lönereregleringsnämnden måtte uppskatta prestgårdarne till deras fulla värde, hvilken uppskattning, såsom det tillägges, skulle lätteligen kunna verkställas, endera genom beräkning efter hälftenbruk eller flerårigt arrende.*

Detta förslag berörer förordningens 4 §, som innehåller det stadgande att "boställe, som afses att af löntagare bebos och brukas, skall till en, dess verkliga värde, efter afdrag för byggnadskostnaden, motsvarande inkomst beräknas, hvarvid afseende företrädesvis bör fästas å hvad bostället anses kunna inbringa i arrende eller efter hälftenbruk".

Då således den af motionären äsyftade föreskrift till dess hufvudsakliga innehåll torde finnas redan meddelad, och den föreslagna lydelsen af förordningens 4 § antagligen ej skulle kunna medföra någon önskad förändring i tillämpningen, får Utskottet tillstyrka,

att framställningen måtte af Kammaren lemnas utan afseende.

Herr Johansson har föreslagit följande redaktion af förordningens 6 § 2 mom.:

"Vid bestämmande af dessa afgifter, likasom af dem, hvilka böra utgå från bergverk, qvarnar, fabriker och andra inrättningar, har nämnden att ställa sig till efterrättelse de för Riket i allmänhet eller särskildt för vissa orter gällande författningar och stadganden; *men i synnerhet att fästa afseende på de af församlingen till dess presterskap, enligt af Kongl. Maj:it fastställda konventioner, förut utgående bidrag*".

Sedan i 1 mom. af 6 § blifvit stadgadt, att all tionde, vare sig tertial-, smör-, fisk- eller qvicktionde, skall utbytas emot bestämda afgifter för en tid af femtio år, upptager förordningen i mom. 2 den föreskrift att, vid dessa afgifters bestämmande, nämnden bör dels, såsom motionärens förslag närmare upp-

repar, ställa sig till efterrättelse gällande stadganden, dels ock, hvarom nu är fråga, "fästa afseende på de af församlingen till dess presterskap förut utgående bidrag samt de afgifter, som af öfriga pastorater inom stiftet under likartade förhållanden utgöras."

Då derföre regleringsnämnden, såsom i förordningen påbjudes, måste, vid afgifternas bestämmande, taga till ledning församlingens dittills utgjorda bidrag till presterskapet, är det tydligt, att nämnden härvid har att företrädesvis uppmärksamma beloppen af de afgifter, hvilka utgå på grund af en sådan emellan församlingen och presterskapet träffad äldre öfverenskommelse, som, efter pröfning, vunnit Kongl. Maj:ts särskildt gifna fastställelse. Om åter dylik konvention ej kommit till stånd, synes ock sakens egen beskaffenhet fordra att, såsom förordningen jemväl antyder, behörigt afseende fästes å de församlingens lönebidrag, som, enligt enskildt aftal eller annorledes, till presterskapet erläggas; dervid ej heller kan lemnas ur sigte hvad af andra församlingar i orten för enahanda ändamål utgöres, så vida förhållandena äro likartade.

Utskottet, som i följd häraf anser redan befintliga stadganden inbegripa hvad motionären önskat deri återfinna, hemställer,

att förslaget till förändrad redaktion af 6 § 2 mom. uti ifrågavarande förordning icke måtte godkännas.

Vidare borde, enligt samma motionärs framställning, 8 § 2 mom. erhålla följande lydelse:

"Persedlarne utgå efter tioårig medelmarkegång, *men der deras levererande till större eller mindre del in natura kan varda, med afseende på särskilda förhållanden, af församlingen äskadt, må nämnden derom uppgöra förslag tillika med sättet, hvarpå levereringen skall ega rum, hvilket underställes Kongl. Maj:ts pröfning.*"

Äfven den andra motionären, Herr Andersson, önskart den ändring, "att *löngegifvarne, der de så äska, i naturapersedlar fingo lemna de öfriga (utom bostället) af lönen.*"

Författningen åter, sådan den nu är gällande, innehåller, efter bestämmelsen att presterskapets löner skola beräknas uti persedlar och endast till en mindre del i penningar, äfven den föreskrift att *persedlarne* böra utgå efter tioårig medelmarkegång, "der ej deras levererande till större eller mindre del in natura kan varda, med afseende på särskilda förhållanden, af nämnden föreslaget och af Kongl. Maj:t medgifvet, för hvilket fall nämnden äfven bör föreslå och Kongl. Maj:t vill bestämma sättet, hvarpå levereringen skall ega rum."

Emot motionärerens berörda förslag, som synas åsyfta att åt församlingen bereda en ovillkorlig rätt att, om så åstundas, få under den för löneregleringen afsedda tid af 50 år lemna till presterskapet alla tiondepersedlar in natura, torde böra anföras, att 1862 års förordning har till ändamål, bland annat, att söka för framtiden förebygga det vanliga bruket af lönepersedlarnes leverering

in natura, hvilket aflöningsätt ansetts vara olämpligt och dessutom af beskaffenhet att kunna föränleda tvister emellan löntagare och löngifvare; samt att följaktligen en förändring i den af motionärerne anvisade rigtning skulle till icke oväsentlig del komma att motverka författningens syfte. Då denna författning likväl medgifver, att ett sådant aflöningsätt, som det motionärerne velat bibehålla, må föreslås, om verkligen särskilda förhållanden det påkalla, hvarvid församlingens derpå grundade önskan icke kan undgå att hafva inverkan, lära i detta hänseende tillfyllestgörande föreskrifter finnas redan vara gifna. Också torde, såsom den ena motionen låter förmoda, hvad som blifvit föreslaget härleda sig närmast från någon sådan inträffad tillfällighet vid persedlarnes lösande efter medelmarkegångspris, att detta pris varit högre än det vid försäljning under året i allmänhet gängse, ett förhållande, som likväl under en tid af flera år måste blifva utjemnad. Utskottet får således tillstyrka,

att det väckta ändringsförslaget ej må till någon åtgärd föränleda.

Uti förordningens 11 § mom. 1, innehållande, att församlingen för uppbörd af dess afgifter till presterskapet eger utse en eller flera personer, hvilka, emot ersättning af församlingen, upptaga och under dess gemensamma ansvar till presterskapet aflemna och redovisa dessa afgifter, har Herr Johansson föreslagit den ändring, att nämnda uppbörd borde verkställas "*emot två procents ersättning af de uppburna medlen.*"

Men då afgifterna böra med vissa bestämda belopp från församlingen utgå samt genom dess försorg och under dess gemensamma ansvarighet till presterskapet aflemnas, synes det icke lämpligt att tillika bestämma, det ersättning för medlens uppbärande finge från uppbördssumman afdragas; hvadan Utskottet tillstyrker,

att framställningen ej måtte till någon åtgärd föränleda.

Uti förordningens, genom 11 § mom. 2, gifna stadgande, att uppbörden af de afgifter, som blifvit bestämda i penningar, verkställes sednast den 1 Oktober, men af de afgifter, hvilka äro bestämda i persedlar att utgå efter medelmarkegång, sednast den 1 Mars, har samme motionär föreslagit den ändring, att uppbörden af de afgifter, som blifvit bestämda i penningar eller efter tioårig medelmarkegång, skulle verkställas sednast till den 1 Februari, men af de afgifter, hvilka blifvit bestämda att utgå in natura, sednast den 1 November.

Enär förslaget angående viss tid för uppbörd af persedlar in natura står i sammanhang med motionärens ofvan upptagna framställning om församlingens ovilkorliga berättigande att få in natura till presterskapet lemna sina afgifter, der församlingen det åstundade, men denna sednare framställning blifvit af Utskottet afstyrkt, torde ock nu ifrågakomna tillägg rörande tid för persedel-

uppbörden desto hellre böra förfalla, som, för den särskilda händelse att, i anledning af 8 § mom. 2, regleringsnämnden skulle förordna lönepersedlars utgörande in natura, tiden för uppbörd deraf då kan, i sammanhang med öfriga ordnandet af sättet för levereringen, bättre, än genom en på förhand gifven allmän föreskrift, afpassas och fastställas efter hvad för orten vore tjenligast.

Och emedan, hvad angår de med afseende å penningafgifternas erläggande vidare föreslagna, förändrade tidsbestämmelser, någon anledning icke i motionen uppgifvits hvarföre desamma vore att föredraga framför dem, som i förordningen blifvit meddelade, eller hvarföre det i öfrigt kunde vara af synnerlig vigt att nu bestämda uppbördstider blefve mot andra utbytta, — föranlåtes Utskottet likaledes hemställa,

att förslaget äfven i dessa delar icke må till någon åtgärd föranleda.

Stockholm den 25 Februari 1867.

På Utskottets vägnar:

Axel Bergström.